

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана історичного факультету
проф. Сіромський Р.Б.
30 серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДОЛОГІЯ СТРАТИФІКАЦІЙНОГО АНАЛІЗУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

Освітній рівень: **Магістр**

Галузь знань: **05 Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність: **054 Соціологія**

Освітня програма: **Соціологія**

Факультет: **Історичний**

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія стратифікаційного аналізу сучасного суспільства» для студентів другого курсу магістерської програми за спеціальністю 054 Соціологія.

Розробник: Коваліско Н.В., професор кафедри соціології, доктор соціологічних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціології

Протокол від 28 серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри соціології

 проф. Пачковський Ю.Ф.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна (за вибором)	
	<i>Спеціальність 054 «Соціологія»</i>		
Модулів – 2	Освітній рівень: другий (магістерський)	Рік підготовки	
Змістових модулів –		2-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
		1-й	-й
Загальна кількість годин – 50 год	Спеціальність: 054 «Соціологія»	Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти : аудиторних – 5 год самостійної роботи студента – 6 год		- год.	- год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	- год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота, індивідуальні завдання	
		70 год.	- год.
		Вид контролю: (екзамен/залік)	
екзамен		-	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%): для денної форми здобуття освіти – 29 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Методологія стратифікаційного аналізу стратифікаційного аналізу суспільства» є нормативною навчальною дисципліною, яка вивчається студентами-магістрами другого року навчання спеціальності 054 «Соціологія». Навчальний курс розрахований на 90 годин і вивчається в першому семестрі магістратури в обсязі 3 кредити ЄКТС. У структурі годин курсу виокремлено такі складові: практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 70 год.

Навчальна дисципліна «Методологія стратифікаційного аналізу стратифікаційного аналізу суспільства» присвячена авторському підходу до стратифікаційного аналізу сучасного суспільства на основі вітчизняного та зарубіжного досвіду вивчення соціальної нерівності. Описані базові перспективи такого підходу та його основні кон'юнкції, розглянуто множинність критеріїв нерівності та їхню реконфігурацію у суспільствах, що трансформуються. Внаслідок особливостей історичного розвитку і специфіки сучасної ситуації в Україні складається особливий стан стратифікаційних процесів. Тому соціологічне вивчення суспільства вимагає пояснення природи, характеру соціальної нерівності та механізмів соціально-стратифікаційних процесів, що відбуваються в Україні на сучасному етапі. Запропонована концепція багатовимірного аналізу стратифікаційних порядків та обґрунтована методика дає підстави для емпіричної фіксації розшарування українського суспільства

Метою вивчення дисципліни «Методологія стратифікаційного аналізу стратифікаційного аналізу суспільства» є поглиблення теоретичних знань та практичних навичок студентів, необхідних для стратифікаційного аналізу сучасного українського суспільства:

Завдання:

- ознайомити студентів з методологією та принципами багатовимірного дослідження соціальної стратифікації
- ознайомити студентів з методиками та результатами багатовимірного аналізу соціальної нерівності
- методичними аспектами аналізу стратифікаційних порядків на регіональному рівні

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Методологія стратифікаційного аналізу стратифікаційного аналізу суспільства» студент(ка) буде:

знати:

1. базові теорії соціальної стратифікації, сучасні теоретичні стратифікаційні схеми і альтернативні підходи до розгляду сучасних соціальних нерівностей.
2. основні стратифікаційні тенденції у сучасному українському суспільстві та світі

вміти:

- 1) вміти аналізувати процеси соціальної стратифікації у сучасному українському суспільстві та світі.
- 2) застосувати отримані знання для розробки методологій соціологічного вивчення різних проявів соціальної стратифікації,
- 3) операціоналізувати ключові показники стратифікаційних нерівностей.
- 4) критично осмислювати і тлумачити стратифікаційні процеси та явища.
- 5) здійснювати пошук перспективних стратегій та вирішення соціальних проблем з використанням міждисциплінарного підходу

У результаті успішного проходження курсу студент(ка) набуде:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.

СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.

СК04. Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень.

Програмні результати навчання:

ПРО1. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.

ПРО4. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.

ПРО9. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ БАГАТОВИМІРНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ

Тема 1. Континуальність традиції: базові перспективи стратифікаційного аналізу суспільства

Концепції класоутворення у вивченні стратифікаційних порядків. Мультипарадигмальність соціології як науки про суспільство. Соціальний та стратифікаційний порядок. Соціальний порядок як сукупність горизонтальних та вертикальних поділів. Найважливіші характеристики соціальної структури – гетерогенність й нерівність за П. Блау. Сутність основних концепцій класоутворення у вивченні стратифікаційних порядків. Специфіка класового стратифікаційного порядку у марксизмі.

Стратифікаційні порядки некласового типу М. Вебера. Стратифікаційний підхід в емпіричних дослідженнях П. Сорокіна. Некласові стратифікаційні порядки в рамках структурного функціоналізму К. Девіса й У. Мура. Розгляд співвідношення концептів “клас” та “соціальна страта” в численних інтерпретаціях у наукових публікаціях та навчальних посібниках

Тема 2. Основні кон'юнкції у стратифікаційному аналізі суспільства

Методологічний контекст кон'юнкції «об'єктивізм & суб'єктивізм» та її представників. Кон'юнкція «структура & діяльність» та її представники. «Сконструйовані спільноти & реальні групи». Сутність сталих & “емерджентних” чинників стратифікації.

Домінантна кон'юнкція “позиції & диспозиції” у вивченні стратифікаційних порядків. Позиційний підхід у теоретичних і емпіричних роботах Дж. Голдторпа. Диспозиційний підхід у наукових розвідках соціологів та психологів. Радикальне переосмислення кон'юнкції “позиції–диспозиції” в творчості П. Бурдьє.

Тема 3. Рамковий концептуальний контекст: структурований соціальний простір

Структурація соціального простору нерівності. Рамковий та синхронний підхід до вивчення соціального простору в соціології. Основні положення “просторової” стратифікаційної теорії П. Сорокіна. Соціальний простір як багатовимірний, організований у порядки різного ступеня загальності за Г. Зіммеlem. Просторові інтуїції в творчості Т. Парсонса. Дослідження соціальних процесів у контексті просторових інтуїцій представниками Чиказької школи (Р. Парк, Ф. Трешер, Е. Богардус та ін.). Просторові конотації в плані багатовимірності суспільства у поглядах П. Бурдьє. Концептуальні уявлення про структурацію соціального простору в аспекті стратифікаційних порядків О. Філіпова, В. Радаєва та О. Шкаратана. Первинні соціальні блага у дискурсі соціальної стратифікації С. Макеєва. Сутність стратифікаційного порядку влади. Економічний стратифікаційний порядок та методики його вимірювання. Професійний стратифікаційний порядок. Стратифікаційний порядок освіти. Знаковий (символічний) стратифікаційний порядок. Стиль споживання як стратифікаційний порядок. Гендерний стратифікаційний порядок. Стратифікаційний порядок територіальних поселень.

Тема 4. Редукція множинності: стратифікаційні порядки капіталів

Концепція капіталів як засіб представлення відносно простого стратифікаційного порядку. Основні форми капіталу, що лежать в основі соціальної стратифікації. Три основні стани капіталу П. Бурдьє: інкорпорований, об'єктивований та інституціоналізований. Основні види рент та особливості активів індивідів за А. Соренсеном. Характеристика групи активів в основі різних систем стратифікації Д.Граскі. Принципи обліку сукупного капіталу та його різновиди у працях Т. Заславської. Основні форми капіталу В. Радаєва. Поняття людського капіталу у працях Т. Шульца, Г. Беккера, Дж. Коулмана, М. Грановетера, І. Ільїнського, Ф. Нойманна, Е. Ванкевича.

Тема 5. Методики та результати багатовимірного аналізу соціальної нерівності

Редукціоністські та синтезуючі дослідницькі стратегії вивчення гетерогенності сучасних суспільств згідно з Д. Граскі. Основоположники багатовимірного стратифікаційного підходу – М. Вебер та П. Сорокін. “Об'єктивна” соціоекономічна модель класифікації професій Е. Едвардса. Концепція статусної неконсистентності та стратифікаційні порядки Г. Ленські. Інтегральний соціоекономічний індекс професійного статусу П. Блау і О. Данкена. Міжнародна шкала престижу професій в громадській думці Д.Треймана. Теорія “класової позиції” Дж. Локвуда та її компоненти. Типи ресурсів, нерівність у володінні і контролі над якими детермінує різні види експлуатації за Е.Райтом. Класова структура зайнятості Дж. Голдторпа. Порівняльний аналіз класових схем Е. Райта, Р. Еріксона, Дж. Голдторпа та Л. Портокареро (так звана EGP-схема).

Тема 6. Нові властивості і характеристики стратифікаційних порядків Трансформація: перспективи соціологічного спостереження

Еволюція властивостей і характеристик стратифікаційних порядків. Дисіпація на початковому етапі інституційних перетворень. Зростання ступенів свободи елементів стратифікаційних порядків. Реставраційні соціальні та культурні практики. “Нова реальність” аналізу стратифікаційних порядків.

Особливості соціологічного спостереження за процесами трансформації структур нерівностей. Реконфігурація стратифікаційних порядків у мінливому суспільстві. Перспектива соціально-шарової структури суспільства. Перспектива маргіналізації та соціальної ексклюзії. Перспектива статусної консистентності/неконсистентності у спостереженнях за структурними трансформаціями. Перспектива престижу професій. Перспектива нерівності шансів та можливостей.

Тема 7. Досвід соціологічного спостереження: об'єктивістська оптика Реакції на зміни: урізноманітнення життєвих стратегій.

Можливості й обмеження об'єктивістської оптики. Традиція стратифікаційного аналізу суспільства у Польщі. Багатовимірний підхід в аналізі трансформації соціальної структури Чехії. Специфіка та стратегії аналізу стратифікаційної будови суспільства у працях російських соціологів.

Відстеження “нової реальності” у стратифікаційних дослідженнях українських вчених. Індивідуальні й групові адаптаційні практики як реакції на зміни. Соціальні ідентичність та самоідентифікація особистості. Адаптаційні практики як “життєві стратегії”. Типи трансформаційної активності та аналіз масових індивідуальних поведінкових стратегій Т. Заславської. Виділення ідеально-типових груп адаптації Л. Беляєвою. Життєві стратегії за Ю. Левадою.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ СТРАТИФІКАЦІЙНИХ ПОРЯДКІВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Тема 8. Регіональні стратифікаційні порядки: структурні та динамічні аспекти

Стратегії поєднання різноманітних теоретичних підходів у соціологічних дослідженнях. Сутність “компліментарного” підходу Дж. Гурвіча та “аналітичного теоретизування” Дж. Тернера. Використання універсального дослідницького інструменту – побудова універсальних дослідницьких прийомів на засадах різноманітних теорій. Інтегральні соціологічні теорії в поясненні соціальної нерівності. Досвід поєднання кількісних та якісних методів у комплексному дослідженні. Суть кластерного та ентропійного аналізу та можливості їхнього застосування для вивчення стратифікаційних порядків. Переваги багатовимірного підходу до дослідження стратифікації суспільства. Суть авторської методики багатовимірного аналізу соціальної стратифікації.

Позиціонування населення у просторі нерівності регіону. Стратифікаційна ієрархія населення м. Львова у 2002–2003 рр.: порівняльний аналіз позиційного підходу. Стратифікаційна ієрархія населення м. Львова у 2006 та 2008 році та застосування складнішої структура самого “простору нерівності”, а саме позиційно-диспозиційного підходу. Соціально-демографічні характеристики та статусно-професійний склад страт.

Стратифікаційна структура російського суспільства Т. Заславської, Т. Богомолової та В. Тапіліної, Беляєвої Т. Ресурсний підхід Н. Тихонової у виділенні страт. Композиція страт м. Львова, виділених різними методами кластеризації. Консистентність/ неконсистентність статусних позицій. Стратифікаційний профіль соціальних страт м. Львова

Соціально-статусна та класова ідентичності страт. Самоідентифікація з середнім класом. Життєві стратегії, мобільний потенціал та рівень наявної соціальної адаптації соціальних страт. Життєві стратегії соціальних страт. Індекси потенційної мобільності за стратами. Розподіл соціальних страт за типом мобільної поведінки. Життєві стратегії львів'ян в залежності від типу мобільної поведінки. Стислі характеристики страт за підсумками емпіричних досліджень соціальної структури регіону у 2006 та 2008 роках.

Стратифікаційні порядки Львова та Донецька: спільне та відмінне. Загальне та особливе в соціально-економічному потенціалі Львівського та Донецького регіонів. Індекси та рейтинги індексів складових частин людського розвитку в 2008 році в розрізі двох регіонів. Соціальна стратифікація міста Львова та Донецька. Стратифікаційна ієрархія населення м. Львова та м. Донецька у 2008 році. Соціально-класова самоідентифікація, життєві стратегії та типи мобільної поведінки населення

Тема 9. Комплексна кон'юнкція у вивченні стратифікації: позиції, диспозиції, практики

Теорія практик, практики і дослідження стратифікаційних порядків. Поняття “практика” в сучасних соціологічних теоріях. Теорія соціальних практик А. Реквітца. Практики в дослідженнях стилів життя вітчизняних соціологів. Концептуалізація стилю життя в працях Л. Бевзенко, О. Резніка. Взаємозв'язок практик і структури у дослідженнях Т. Заславської. Поділ практик за Радаєвим В.

Локалізація страт у просторі практик. Професійно-трудова практики в регіональному розрізі. Фінансові практики та споживчі практики в регіональному розрізі. Культурно-дозвілєві практики. Форми проведення відпустки, канікул. Індекси інтенсивності соціальних практик респондентів, які їм особисто доводилося робити впродовж останнього року. Індекси інтенсивності типів повсякденних соціокультурних практик.

Стратифікаційний порядок за кон'юнкцією “позиції & диспозиції & практики”. Стратифікаційна ієрархія населення м. Львова та м. Донецька на основі кон'юнкції “позиції–диспозиції–практики”. Перерозподіл респондентів по стратах при переході від двокомпонентної кон'юнкції до трикомпонентної у 2008 році. Середні значення

стратифікаційних індексів за двокомпонентною та трикомпонентною кон'юнкцією Соціально-демографічні характеристики страт. Характеристиках страт, сконструйованих завдяки трикомпонентній кон'юнкції “позиції&диспозиції&практики” та використаних технік класифікації первинної соціологічної інформації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л.		п./с.	лаб.	інд.	ср.	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Континуальність традицій: базові п стратифікаційного аналізу суспільства	9	–	2	–	–	7
Тема 2. Основні кон'юнкції у стратифікаційному аналізі суспільства	9	–	2	–	–	7
Тема 3. Рамковий концептуальний контекст: структурований соціальний простір	9	–	2	–	–	7
Тема 4. Редукція множинності: стратифікаційні порядки капіталів	9	–	2	–	–	7
Тема 5. Методики та результати багатовимірного аналізу соціальної нерівності	9	–	2	–	–	7
Тема 6. Нові властивості і характеристики стратифікаційних порядків	9	–	2	–	–	7
Тема 7. Досвід соціологічного спостереження: об'єктивістська оптика	9	–	2	–	–	7
Тема 8. Методика вивчення багатовимірних стратифікаційних порядків	9	–	2	–	–	7
Тема 9. Регіональні стратифікаційні порядки: структурні та динамічні аспекти	9	–	2	–	–	7
Тема 10. Комплексна кон'юнкція у вивченні стратифікації: позиції, диспозиції, практики	9	–	2	–	–	7
Разом	90	–	20	–	–	70

5. Теми лекційних занять

Лекційні заняття не передбачені навчальною програмою.

6. Теми семінарських/практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Континуальність традицій: базові перспективи стратифікаційного аналізу суспільства	2
2	Основні кон'юнкції у стратифікаційному аналізі суспільства	2
3	Рамковий концептуальний контекст: структурований соціальний простір	2
4	Редукція множинності: стратифікаційні порядки капіталів	2
5	Методики та результати багатовимірного аналізу соціальної нерівності	2
6	Нові властивості і характеристики стратифікаційних порядків	2
7	Досвід соціологічного спостереження: об'єктивістська оптика	2
8	Методика вивчення багатовимірних стратифікаційних порядків	2

9	Регіональні стратифікаційні порядки: структурні та динамічні аспекти	2
10	Комплексна кон'юнкція у вивченні стратифікації: позиції, диспозиції, практики	2
Разом		20

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені навчальною програмою.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Континуальність традиції: базові перспективи стратифікаційного аналізу суспільства	7
2	Основні кон'юнкції у стратифікаційному аналізі суспільства	7
3	Рамковий концептуальний контекст: структурований соціальний простір	7
4	Редукція множинності: стратифікаційні порядки капіталів	7
5	Методики та результати багатовимірного аналізу соціальної нерівності	7
6	Нові властивості і характеристики стратифікаційних порядків	7
7	Досвід соціологічного спостереження: об'єктивістська оптика	7
8	Методика вивчення багатовимірних стратифікаційних порядків	7
9	Регіональні стратифікаційні порядки: структурні та динамічні аспекти	7
10	Комплексна кон'юнкція у вивченні стратифікації: позиції, диспозиції, практики	7
Разом		70

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ БАГАТОВИМІРНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ

Завдання для самостійної роботи до теми 1

1. Розкрийте сутність суспільства як гетерогенного утворення.
2. Чим визначається становище спільнот у соціальній структурі суспільства?
3. Охарактеризуйте специфіку класового стратифікаційного порядку у марксизмі.
4. Стратифікаційні порядки некласового типу М. Вебера.
5. Стратифікаційний підхід в емпіричних дослідженнях П. Сорокіна
6. Некласові стратифікаційні порядки в рамках структурного функціоналізму К. Девіса й У. Мура
7. Розгляд співвідношення концептів “клас” та “соціальна страта” в численних інтерпретаціях у наукових публікаціях та навчальних посібниках

Завдання для самостійної роботи до теми 2

1. Охарактеризуйте методологічний контекст кон'юнкції «структура & діяльність» та її представників
2. Охарактеризуйте методологічний контекст кон'юнкції «сконструйовані спільноти & реальні групи» та її представників
3. Розкрийте сутність сталих & “емерджентних” чинників стратифікації
4. Позиційний підхід у теоретичних і емпіричних роботах Дж. Голдторпа
5. Охарактеризуйте диспозиційний підхід у наукових розвідках соціологів та психологів
6. Радикальне переосмислення кон'юнкції “позиції–диспозиції” в творчості П. Бурдьє

Завдання для самостійної роботи до теми 3

1. Розкрийте сутність структурації соціального простору нерівності в соціологічному дискурсі
2. Рамковий синхронний підхід до вивчення соціального простору в соціології.

3. Основні положення “просторової” стратифікаційної теорії П. Сорокіна.
4. Соціальний простір як багатовимірний, організований у порядки різного ступеня загальності за Г.Зіммелем
5. Просторові інтуїції в творчості Т. Парсонса
6. Дослідження соціальних процесів у контексті просторових інтуїцій представниками Чиказької школи (Р. Парк, Ф. Трешер, Е. Богардус та ін.)
7. Просторові конотації в плані багатовимірності суспільства у поглядах П. Бурдьє
8. Концептуальні уявлення про структуру соціального простору в аспекті стратифікаційних порядків О.Філіпова, В. Радаєва та О. Шкаратана
9. Первинні соціальні блага у дискурсі соціальної стратифікації С. Макеєва

Завдання для самостійної роботи до теми 4

1. Три основні стани капіталу П. Бурдьє: інкорпорований, об'єктивований та інституціоналізований
2. Основні види рент та особливості активів індивідів за А. Соренсенем
3. Охарактеризуйте групи активів в основі різних систем стратифікації за Д.Граскі
4. Принципи обліку сукупного капіталу та його різновиди Т. Заславської
5. Основні форми капіталу В. Радаєва
6. Поняття людського капіталу у працях Т. Шульца, Г. Беккера, Дж. Коулмана, М. Грановетера, І. Ільїнського, Ф. Нойманна, Е. Ванкевича

Завдання для самостійної роботи до теми 5

1. “Об'єктивна” соціоекономічна модель класифікації професій Е. Едвардса
2. Концепція статусної неконсистентності та стратифікаційні порядки Г. Ленські
3. Інтегральний соціоекономічний індекс професійного статусу П. Блау і О. Данкена
4. Міжнародна шкалу престижу професій в громадській думці Д.Треймана.
5. Теорія “класової позиції” Дж. Локвуда та її компоненти

Завдання для самостійної роботи до теми 6

1. Перспектива соціально-шарової структури суспільства.
2. Перспектива маргіналізації та соціальної ексклюзії.
3. Перспектива статусної консистентності/неконсистентності у спостереженнях за структурними трансформаціями.
4. Перспектива престижу професій.
5. Перспектива нерівності шансів та можливостей.

Завдання для самостійної роботи до теми 7

1. Індивідуальні й групові адаптаційні практики як реакції на зміни.
2. Соціальна ідентичність та самоідентифікація особистості.
3. Адаптаційні практики як “життєві стратегії”.
4. Типи трансформаційної активності та аналіз масових індивідуальних поведінкових стратегій Т. Заславської.
5. Виділення ідеально-типових груп адаптації Л. Беляєвою та життєві стратегії за Ю. Левадою.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ СТРАТИФІКАЦІЙНИХ ПОРЯДКІВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Завдання для самостійної роботи до теми 8

1. Позиціонування населення у просторі нерівності регіону. Стратифікаційна ієрархія населення м. Львова у 2002–2003 рр.: порівняльний аналіз позиційного підходу.
2. Стратифікаційна ієрархія населення м. Львова у 2006 та 2008 році та застосування складнішої структура самого “простору нерівності”, а саме позиційно-диспозиційного підходу.
3. Соціально-демографічні характеристики та статусно-професійний склад страт.

4. Композиція страт м. Львова, виділених різними методами кластеризації.
5. *Консистентність/неконсистентність статусних позицій.*
6. Стратифікаційний профіль соціальних страт м. Львова
7. Соціально-статусна та класова ідентичності страт.
8. Самоідентифікація з середнім класом.
9. Життєві стратегії, мобільний потенціал та рівень наявної соціальної адаптації соціальних страт. Життєві стратегії соціальних страт.
10. Індeksi потенційної мобільності за стратами. Розподіл соціальних страт за типом мобільної поведінки Життєві стратегії львів'ян в залежності від типу мобільної поведінки.
11. Рівень наявної соціальної адаптації індивідів, які складають страти.
12. Стислі характеристики страт за підсумками емпіричних досліджень соціальної структури регіону у 2006 та 2008 роках.
13. Стратифікаційні порядки Львова та Донецька: спільне та відмінне.
14. Загальне та особливе в соціально-економічному потенціалі Львівського та Донецького регіонів.
15. Індeksi та рейтинги індексів складових частин людського розвитку в 2008 році в розрізі двох регіонів.
16. Соціальна стратифікація міста Львова та Донецька.
17. Стратифікаційна ієрархія населення м. Львова та м. Донецька у 2008 році.
18. Соціально-класова самоідентифікація, життєві стратегії та типи мобільної поведінки населення

Завдання для самостійної роботи до теми 9

1. Локалізація страт у просторі практик.
2. Професійно-трудова практика в регіональному розрізі.
3. Фінансові практики та споживчі практики в регіональному розрізі.
4. Культурно-дозвілєві практики. Форми проведення відпустки, канікул.
5. Індeksi інтенсивності соціальних практик респондентів, які їм особисто доводилося робити впродовж останнього року. Індeksi інтенсивності типів повсякденних соціокультурних практик.
6. Стратифікаційний порядок за кон'юнкцією “позиції & диспозиції & практики”.
7. Стратифікаційна ієрархія населення м. Львова та м. Донецька на основі кон'юнкції “позиції–диспозиції–практики”.
8. Перерозподіл респондентів по стратах при переході від двокомпонентної кон'юнкції до трикомпонентної у 2008 році.
9. Соціально-демографічні характеристики страт.
10. Характеристика страт, сконструйованих завдяки трикомпонентній кон'юнкції “позиції&диспозиції&практики” та використаних технік класифікації первинної соціологічної інформації.

9.Методи навчання

Результати навчання даної дисципліни деталізують такі **програмні результати навчання:**

Методи навчання і викладання:

практичне заняття, групова дискусія, індивідуальна робота з опрацювання наукової літератури, джерел за темами дисципліни, самоосвіта, самостійна робота

Методи оцінювання досягнення результатів:

усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях; письмове модульне тестування, письмовий іспит.

Результати навчання	Методи навчання і викладання	Методи оцінювання досягнення результатів навчання
ПР01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.	практичне заняття, групова дискусія, самостійна робота	усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях
ПР04. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.	практичне заняття, самостійна робота, індивідуальна робота з опрацювання наукової літератури, джерел за темами дисципліни	усні виступи, відповіді, доповнення, групове обговорення, участь в дискусіях
ПР09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.	самостійна робота, індивідуальна робота з опрацювання наукової літератури, джерел за темами дисципліни, самоосвіта	виконання індивідуальних завдань самостійної роботи

10. Методи контролю

Поточний контроль: опитування, виступи на практичних заняттях (усний контроль участі студентів у дискусіях, доповнення), перевірка та оцінювання письмових робіт (модульне тестування, іспит)

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- практичні/самостійні: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість 30 балів
- письмові роботи: 70% семестрової оцінки; максимальна кількість 70 балів

Оцінювання знань студентів завершується заліком та проводиться протягом семестру за такими видами робіт:

1. *активність студента на занятті (участь у дискусіях, доповнення)* – 1 бал (максимально може отримати 10 балів за семестр)

2. *усні відповіді на практичних заняттях за завданнями самостійної роботи* – 5 балів (4 відповіді максимально 20 балів);

3. *письмове модульне тестування* (двічі протягом семестру, письмово, 10 балів x 2=20 балів) – 10 балів

(максимально 20 балів за 2 модульні тестування)

4. *Письмовий іспит* – 50 балів

Підсумковий контроль – оформлення семестрового іспиту (50 балів) та на підставі результатів поточного виконання усіх видів запланованої роботи впродовж семестру (50 балів) .

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2			50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7 (MT)	T8	T9	T10 (MT)		
2	2	5	5	5	5	10	3	3	10		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів; MT – модульне тестування

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70		
E	51-60	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	
F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

12.Методичне забезпечення

Силабус і схема курсу «Методологія стратифікаційного аналізу суспільства».

13. Рекомендована література

Базова

1. Коваліско Н.В. Стратифікаційний аналіз сучасного суспільства: навч. посібник. Львів: “Магнолія 2006”, 2012. 310 с.
2. Коваліско Н.В. Основи соціальної стратифікації: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Н.В. Коваліско Львів: “Магнолія 2006”, 2007, 2009. 328 с.
3. Коваліско Н.В. Стратифікаційні порядки суспільства: концептуальні уявлення та досвід вивчення. К.: Ін-т соціології НАН України, 2008. – 240 с.
4. Коваліско Н., Макеєв С. Глобальний і локальний діалект нарративу про нерівність //Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2017. №4. С.22-36.
5. Коваліско Н., Макеєв С. Економіка і соціологія нерівності: емпіричний вимір глобальних тенденцій //Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2018. №3. С.5-24.
6. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства. Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с.

Допоміжна

1. Коваліско Н. Економіка і соціологія нерівності: емпіричний вимір глобальних тенденцій / Макеєв С.О.//Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2018. – №3. – С.5-24
2. Коваліско Н. Добробут і благополуччя в порівняльній перспективі: випадок Польщі та України / Макеєв С.О.//Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2019. – №1. – С.32-55
3. Коваліско Н. Різноманітність і відносна автономність уявлень населення України про соціальну нерівність / Макеєв С.О.//Соціологія: теорія, методи, маркетинг. –2020. – №3. – С.33-50
4. Коваліско Н. Емоції у сприйнятті соціальної нерівності / Макеєв С.О. //Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. 2020. Випуск 14. – С.15-25
5. Коваліско Н.В. Соціологія соціальної структури покоління /Макеєв С.О. // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2021. № 2 С. 60-74

Інформаційні ресурси

1. Інститут соціології Національна академія наук України URL: <https://i-soc.com.ua/>
2. Збірники «Українське суспільство» URL: <https://i-soc.com.ua/ua/edition/ukrainske-suspilstvo/issues/>
3. Публікації співробітників Інституту соціології URL: <https://i-soc.com.ua/ua/edition/publications>
4. Журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг» URL: <http://stmm.in.ua/>
5. Журнал «Габітус» URL: <http://habitus.od.ua/>
6. Журнал «Український соціум» URL: <https://ukr-socium.org.ua/uk/>
7. Вісник Львівського університету Серія соціологічна URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/sociology>
8. Український соціологічний журнал URL: <https://sau.in.ua/magazine/ukrayinskyj-socziologichnyj-zhurnal/>
9. Вісник Харківського університету Серія соціологічна URL: <https://sau.in.ua/magazine/visnyk-harkivskogo-naczionalnogo-u/>
10. Соціологічні Вісники України URL: <https://sau.in.ua/magazines/zhurnaly/>
11. Збірник наукових праць «Соціальні технології» URL: <http://soctech-journal.kpu.zp.ua/eng/>
12. Монографії з соціологічної проблематики на сайті САУ URL: <https://sau.in.ua/magazines/monografiyi/>